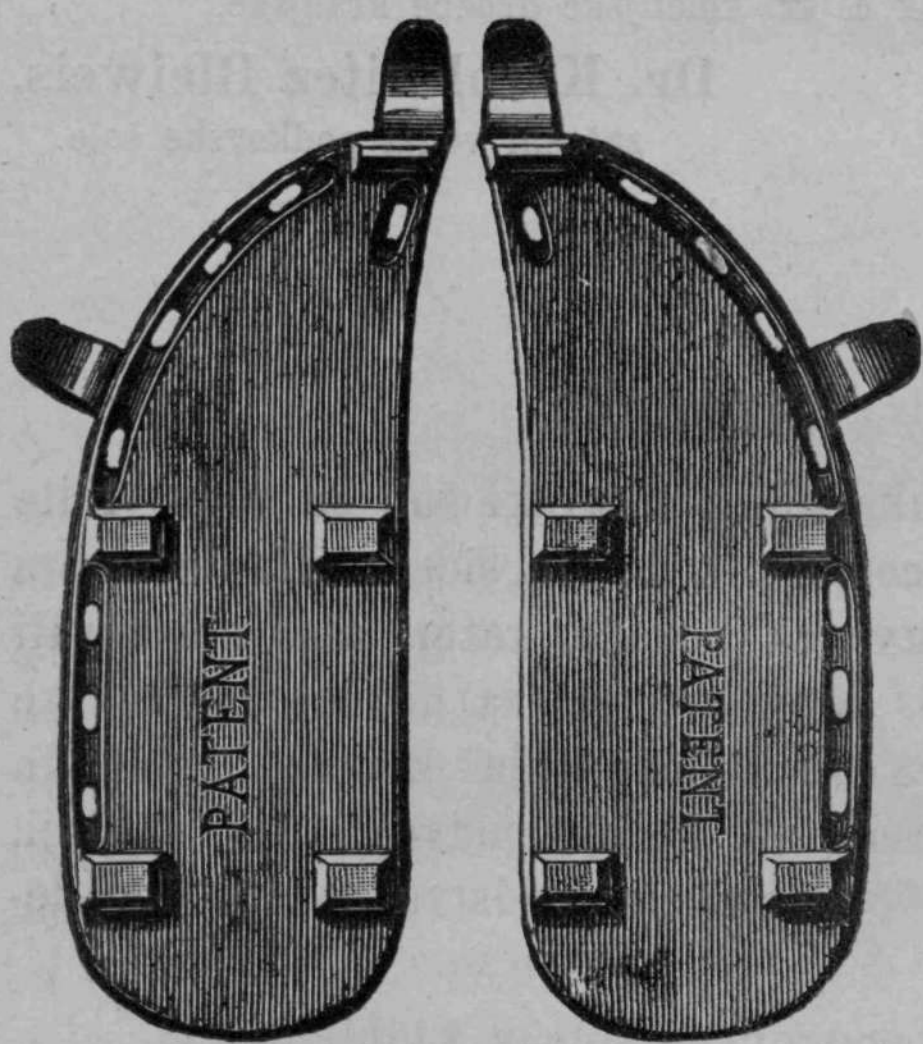

Če je tako poškodovanje tudi navidezno le na koži, vendar je ranjenega tudi nekoliko mesa. Ranjeno meso, to je njegov sok, preide v kipenje, katero je začetek gnilobe. Gnilo jabolko prenese pa gnilobo na jabolko, katerega se dotika. Gnilo jabolko je podobno drožem v testu. Iz izkušnje vemo, da je težko dobiti ljudi, kateri s potrebno pazljivostjo obirajo jabolka. Obiranje jabolk je trudno in dolgočasno delo, tako da dostikrat premaga izkušnja, jablano otresti. Če jabolka tudi z drevesa padejo, ne da bi se otokla ob vejah, vendar se obtolčejo na tleh manj ali več, češ kar ni v začetku morebiti zapaziti. Vsled tega se včasih na jabolku nastale rane posuše, največkrat pa jabolko vendar začne gniti. Eno gnilo jabolko lahko naredi veliko škode. Na vsak način, je najbolje, vsako kolikor si bodi poškodovano jabolko odstraniti od zdravih. Poškodovana jabolka se takoj porabijo, posušijo ali pa pokrmijo. Kar je pa zdravih jabolk, naj se pa dobro obrišejo ter potem shranijo na suh kraj.

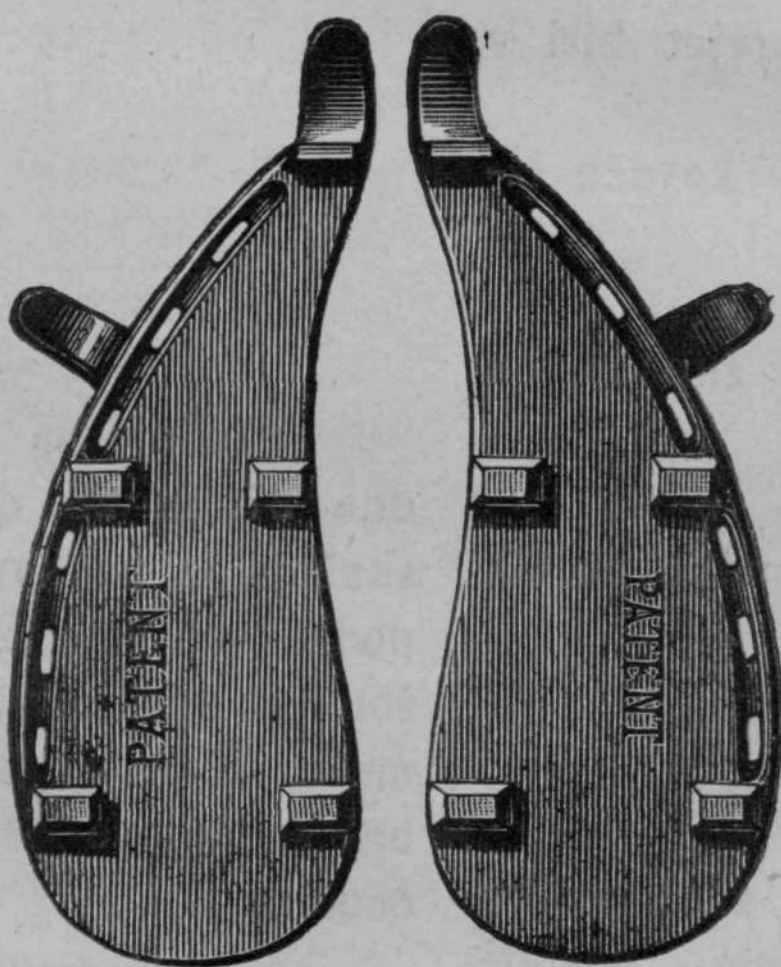
Zdrava jabolka dragocenih sort, katera hočemo ohraniti dolgo časa, spravijo se v zaboje ali sode, med posamezna jabolka pa se natrese gips (mavec). Gips potegne na se vlažnost, zamaši zraku pot do jabolk, hrani jim duh in aromo ter vzdržuje enakomerno toploto. Jabolka strpe velik mraz, to je če pride pola-

goma, ne hipoma. Vsaka hitra menjava toplotna naredi, da se raztrga jabolčno meso, in vsled tega gnije. Jabolka, dobro shranjena v gipsu, drže se dve leti in še več, ne da bi izgubila svojo dobro vonjavo in okus. Za en sod jabolka ne potrebuje se veliko gipsa, posebno če so jabolka velika; gips je najbolje dejati šele potem na jabolka, kadar je sod uže napolnjen. Če primerno in pazljivo pregiblamo napolnjeni sod, spravimo gips v vse prostore med jabolka. Na ta način gre več jabolk v zaboj ali sod, nego pa če bi skladali gips in jabolka ob enem skupaj. Na dno in na vrh dene se plast gipsa, potem se pokrov pribije in vse skupaj spravi na hladen prostor. Da se jabolka dolgo ohranijo, treba je seveda, da je zaboj ali sod dober, brez razpok.

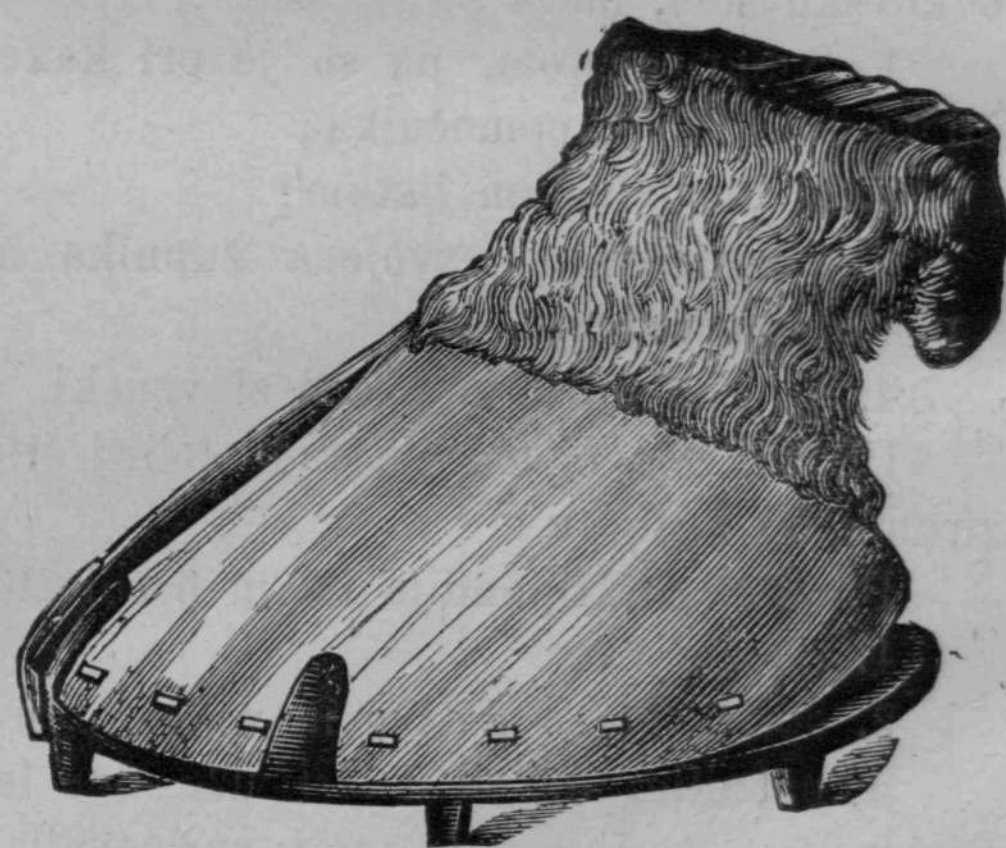
Namesto gipsa rabijo nekateri tudi pesek, ki tudi dobro hrani jabolka, čeravno ni tako neprodoren zraku kakor gips. Ravno tako se da koristno porabiti rezanica in igličevje. Papir slabo vodi toploto in je tudi zraku precej neprodoren, zato je včasih dobro posebno fine sorte zaviti v papir. Za domačo rabo zadostuje seveda star papir časniški itd., za kupčijo treba je pa uže belega papirja. Naj bodo jabolka kolikor si bodi dobro v zaboje shranjena, vedno je važno, da so na hladnem prostoru.

Podoba 64.

Podoba 65.

Podoba 66.

Podkavanje volov.

Po mnogih krajih na Slovenskem imajo pametno navado, da vole podkavajo. Smelo smemo trditi, da podkovan vol za tretjino več naredi nego nepodkovan. Po nekaterih krajih, zlasti po kamenitih tleh in onod, koder delajo precej močno z voli, pa morajo biti podkovani. Prav zelo priporočamo našim gospodarjem, naj vole podkavajo, če le količkaj kaže. Ni pa dovolj, če volu pribijemo na parklje kos železa kar tako, ampak vol bodi pravilno podkovan, ako hočemo od podkavanja imeti kaj koristi in ako mu hočemo s tem delavnost povečati. Kakor dobivamo dan danes za majhen denar

izvrstne podkve za konje in tudi žeblje, boljše nego jih more narediti domač kovač, in to glede oblike ter tudi glede materiala, tako prodajajo tudi sedaj izvrstne volovske podkve jeklene prav zelo ceno. Dunajska firma M. Hanna sinovi (M. Hann's Söhne in Wien, I. Strauchgasse 2) spravila je namreč sedaj v kupčijo neke normalne volovske podkve, ki prijaajo vsakemu volu. Dela jih po navodilih prvih živinskih zdravnikov. Podkve so pravilne, imajo pravo obliko, pribiti jih je prav lahko na parkelj ter so zelo trpežne.

Te podkve dopuščajo enotno podkavanje za vsako goveje pleme in so praktične za vsako pot po leti in po zimi. Podkve so narejene iz najboljšega švedskega

železa, lahko jih je variti in kovati, mrzle upogibati in naravnjavati in le nekoliko razbeljene uže raztegniti.

Podoba 64. kaže podkev za parklja sprednjih nog, podoba 65. podkev za parklja zadnjih nog in podoba 66. pravilno podkovano volovsko nogo.

Prednosti Hannovih volovskih podkev so te le:

1. Povekšavajo delavno vrednost živinsko.
2. Štolni so tako narejeni, da se živali po gladkih tleh, na pr. po zimi ne more polzeti.
3. Te podkve dajo volu varen korak ter more rabiti brez ovire vso moč svojih nog, k čemur posebno pomaga srednji štolen.
4. Vol, s takimi podkvami podkovan, more celo tam dobro voziti ali hoditi, koder lahko drugače le konj.
5. Vol si skoraj ne more noge zviti ali sploh parkljev poškoditi.
6. Trpijo Hannove podkve najmanj dvakrat do trikrat toliko časa, kolikor navadne domače.

En kilogram teh podkev velja 48 kr., in ker vseh 8 podkev, ki so potrebne enemu volu, ne tehta niti en kilogram, zato stane podkovanje največ 46 kr.

Imenovana tvrdka izdeluje osem številčk teh podkev in sicer se ravna po dolgotosti sprednjih parkljev tako-le:

Št. 0 = 100 $\frac{m}{m}$	Št. 5 = 140 $\frac{m}{m}$
" 1 = 110 "	" 6 = 150 "
" 2 = 120 "	" 7 = 160 "
" 3 = 130 "	" 8 = 170 "

Podkve za zadnje noge so delane vedno po pravi razmerni velikosti. Kadar se naročajo, tedaj je meriti samo sprednjih parkljev dolgotost.

Prepričani smo, da bode vsak gospodar, kadar poskusi te podkve, vedno rabil potem le te, zato jih zelo priporočamo našim gospodarjem, naj jih poskusijo.

Razne reči.

* Čemu je stelja? Stelja ali nastil je:

1. Živini mehko, prijetno in po zimi tudi gorko ležišče.
2. Vleče nase vlago, da živina ostane snažna.
3. Dela in množi gnoj in ga tako ravna, da je pripraven za vožnjo na njive in polje ter dober za gnojenje.
4. Pomaga, da se zemlji nadomeščajo redilne moči za rast in žetev, ali z drugimi besedami: v gnoj izpremenjena stelja dela zopet dobro in rodno prst, katera iz sebe daje to, kar pridelujemo na njej z žitom, s sadeži itd., in kar na njivo ne prihaja nič več, ko se v podobi mnogoterih pridelkov, kakor tudi mleka, sira itd. razkropi na vse strani.
5. stelja dela poslednjič prst na njivi rahlo.

* Poravnanje travnikov. Če poravnavamo travnike, lahko izdatno povišamo njih dohodke. Na neravnem travniku nahajamo griče in jame. Griči so navadno podvrženi suši, po jamah pa zaostaja voda, ki jih dela močvirne. Na takem travniku ne dobivamo povsod enake krme, in marsikateri prostor ostane gol ali vsaj borno obraščen. Priporočamo torej, naj vsak gospodar poravnava svoje travnike, saj je to delo lahko. Najprvo se izpodreže ruševje po onih krajih, ki jih je treba ali odnesti ali napolniti. Nato se pod ruševjem ležeča zgornja zemlja spravi na stran, da se potem, ko se rušje zopet poklada, podmetava pod nje. Gričasti kraji se odneso, in jame zametavajo z zemljo. Če je kaka velika jama na travniku, lahko se od drugod v njo navozi zemlje ali peska itd., in potem se zakrije z dobro zemljo. Ko je površje poravnano, nameče se poprej shranjena dobra zemlja povsod enakomerno, in na njo se pokladajo ruše. Vsak lahko vidi, da to ni toliko težko opravilo, s katerim povišamo dobroto travniku, kosec pa kosi lahko brez vsakere ovire, po takem travniku se lahko vozi itd.

Podučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

(Dalje.)

A kako je bilo ob tej dobi v Evropi? Egipčani in Feničani so uže v najstarejši dobi mnoge koristne biline prenesli v zemlje okoli sredozemnega morja. Arijska plemena, s katerih izhajajo malone vsi evropski narodi, začela so se v Evropo seliti okoli l. 2500 pr. Kr., in so seboj prinesla marsikatero bilino, katera se je v zapadni Aziji vzgajala. Znanstvena raziskovanja nam pokazujejo, da so uže tudi popreje v Evropi in v severni Afriki po katero bilino vzgojevali. Pričajo nam to imena nekaterih bilin, katera izhajajo z jezikov, ki so starejša od arijskih. Ali vendar je moral ta vzgoj biti zelo redek in slabo razširjen. Najstarejši sledovi človeške kulture v severni Evropi se nahajajo ob danski obali. Tu nahajamo še dandanes velike kupe morskih lupin. Okoli hiše, v kateri je človek stanoval, metal je vse odpadke od hrane in med njimi nahajamo mnoge sledove, po katerih moremo soditi, kako je človek takrat živel. Ti ostanki človeškega življenja so poznati v znanosti z imenom Kjökkenmöddings (kuhinjski odpadki). V njih ne nahajamo niti sledú kakej kulturne biline, kakor tudi ne nahajamo kovnega orodja, temveč samo orodje od kamna. Ob istem času so živeli tudi narodi v Skandinavski samo ob ribarstvu in lovu. Dasi niso vsi ti severni narodi še poznavali kovin, vendar ni to tako davno bilo. Prav gotovo ta čas ni starejši od lepih časov rimske republike.